Stenogramma
1995.gada 18. novembra sēde sākās pl. 12:00
sēde slēgta pl. sēdes ilgums minūtes

Latvijas Republikas 6.Saeimas svinīgā sēde 1995.gada 18.novembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētāja Ilga Kreituse.

Sēdes vadītāja. Godātie deputāti! Saeimas sēdi, kura veltīta Latvijas Republikas proklamēšanas 77.gadadienai, paziņoju par atklātu!

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājas biedrs Andris Ameriks.

Sēdes vadītājs. Cienījamie deputāti! Vārds uzrunai Saeimas priekšsēdētājai Ilgai Kreitusei.

I. Kreituse (6.Saeimas priekšsēdētāja).

Augsti godātais Valsts prezidenta kungs,

godātais Ministru prezidenta kungs,

godātais Eiropas padomes Parlamentu asamblejas prezident ¨ Martinesa kungs,

godātie deputāti,

godātie ekselences, dāmas un kungi!

Šodien Latvijas tauta, kā arī ikviens latvietis, lai kurā pasaules malā viņš atrastos, svin Latvijas valsts proklamēšanas 77.gadskārtu.

Toreiz, 1918.gada 18.novembrī, astoņu politisko partiju, kā arī Latgales zemes padomes pārstāvis Nacionālajā teātrī paziņoja par Latvijas Republikas pasludināšanu. Tas prasīja no šiem cilvēkiem lielu drosmi un ticību, jo nebija vēl gandrīz nekā no tā, ar ko jau lepojās citas, tā saucamās vecās valstis. Pirmais dokuments, kas tika pasludināts Tautas padomes un Pagaidu valdības vārdā, skanēja šādi:

“Latvijas pilsoņiem!

Latvijas Tautas padome, atzīdama sevi par vienīgo augstākās varas nesēju Latvijas valstī, pasludina, ka:

1) Latvija, apvienota etnogrāfiskās robežās (Kurzeme, Vidzeme un Latgale), ir patstāvīga, neatkarīga demokrātiski republikāniska valsts, kuras Satversmi un attiecības pret ārvalstīm noteiks tuvākā nākotnē Satversmes sapulce, sasaukta uz vispārīgu, abu dzimumu, tiešu, vienlīdzīgu, aizklātu un proporcionālu vēlēšanu pamata;

2) Latvijas Tautas padome ir nodibinājusi kā augstāko izpildu varu Latvijā ¨ Latvijas Pagaidu valdību.

Latvijas Tautas padome uzaicina Latvijas pilsoņus uzturēt mieru un kārtību un visiem spēkiem pabalstīt Latvijas Pagaidu valdību viņas grūtajā un atbildīgajā darbā.

Latvijas Pagaidu valdības

Ministru Prezidents: Ulmanis

Latvijas Tautas padomes

Priekšsēdētāja biedrs: Zemgals

Rīgā 1918.g. 18.novembris."

Šo dokumentu vajadzētu atcerēties šodien, kad politiskie spēki izvērš savstarpējas ķildas un mēdz aizrunāties līdz valsts nestabilitātei un pat Latvijas kā neatkarīgas valsts bojāejai.

Mums, atšķirībā no 1918.gada 18.novembra, ir Satversme, kura veiksmīgi darbojas, savs likumdevējs ¨ Saeima ¨ un Valsts prezidents. Valdība gan pašlaik sakarā ar 5.Saeimas pilnvaru izbeigšanos nolikusi savas pilnvaras, bet jaunā valdība diemžēl vēl ir tikai tapšanas stadijā.

Latvijas kā neatkarīgas valsts pirmajos 22 pastāvēšanas gados nomainījās 17 valdības, no kurām viena, ja neskaita Andrieva Niedras valdību, noturējās tikai piecus mēnešus, un te nu jāatceras, ka jaunas Saeimas vēlēšanas netika izsludinātas un Latvija kā neatkarīga valsts negāja bojā tāpēc, ka valdības bieži mainījās.

Kopš mūsu valsts neatkarības atjaunošanas Latvija ir centusies atgriezties pasaulē, un it īpaši Eiropas, politiskajā un ekonomiskajā dzīvē. Mūsu attiecības ar ārvalstīm jau ir nostiprinājušās. Latvija ir Apvienoto Nāciju Organizācijas un tās sistēmas organizāciju dalībvalsts, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas, Eiropas padomes, Baltijas jūras valstu padomes dalībniece, kā arī līdzdarbojas vēl citās mūsu valstij nozīmīgās starptautiskajās organizācijās.

Latvijas Republika kopš 1995.gada 10.februāra ir pilntiesīga Eiropas padomes dalībvalsts. Un zīmīgi ir tas, ka tieši patlaban mūsu valstī viesojas un šajā Saeimas sēdē piedalās Eiropas padomes Parlamentu asamblejas prezidents Migels Anhels Martinesa kungs, kuru sveikt Saeimas namā man ir liels prieks un gods un kuram mēs varam pateikties par atbalstu Latvijas uzņemšanai šajā svarīgajā Eiropas valstu forumā.

Pēc 6.Saeimas vēlēšanām visi Saeimā iekļuvušo partiju vadītāji ar parakstiem apliecināja savu apņēmību strādāt, lai Latvijas Republika kļūtu par Eiropas savienības dalībvalsti. Pirmais solis šajā virzienā, ko, uzsākot savu darbu, spērusi 6. Saeima, ir Eiropas lietu komisijas izveidošana. Cerams, ka šajā komisijā ievēlēto deputātu, kā arī visas 6. Saeimas darbība būs pietiekami aktīva un pārdomāta, lai Latvijas likumus pakāpeniski saskaņotu ar Eiropas savienības tiesību aktiem. Savukārt nozīmīgs darbs, kas vērsts uz Latvijas tuvināšanos Eiropas savienībai un ko veikusi 5. Saeima, ir Pilsonības likuma izstrādāšana un pieņemšana. Saskaņā ar Pilsonības likumu naturalizācijas kārtībā par Latvijas pilsoņiem ir kļuvuši gandrīz 1000 Latvijas iedzīvotāju. Šā gada martā Saeima, pieņemot Pilsonības likuma grozījumus, paplašināja pilsoņu loku, un, pateicoties tam, par Latvijas pilsoņiem ir kļuvuši vairāk nekā 13,5 tūkstoši cilvēku. Ar Saeimas lēmumu Latvijas pilsonībā tika uzņemtas 25 personas, kurām ir īpaši nopelni Latvijas labā.

Pilsonības likuma grozīšana, padarot to stingrāku, būtu tāds solis, kas mūs attālinātu no Eiropas savienības. Un nevajadzētu šeit atsaukties uz referendumu un tautas gribu! Tautas izvēli bieži nosaka tās priekšstāvji un viņu paustās idejas. Tāpēc jābūt skaidrībā par to, ko mēs vēlamies, un tas arī nepārprotami jāpasaka. Divkosība šeit nav pieļaujama.

Likumdošana ir spērusi soli uz priekšu, un tagad arvien vairāk latviešu, kurus liktenis savulaik aizveda prom no Dzimtenes, atkal ierodas šeit, ne tikai lai pakavētos atmiņās un iepazītu tēvu zemi un pēc tam brauktu atpakaļ uz savu mītnes zemi, ¨ viņi atgriežas, lai šeit dzīvotu un palīdzētu savas valsts nostiprināšanā. Ir pieņemts Repatriācijas likums. Mums jāgādā, lai atgriešanās šiem cilvēkiem būtu pēc iespējas mazāk sāpīga, lai viņi šeit nejustos kā negaidīti ciemiņi, kurus dažādas organizācijas izmanto savās interesēs.

Ejot uz Eiropas savienību, mums jādomā arī par Latvijas attiecībām ar kaimiņvalstīm un vispirms ¨ ar Lietuvu un Igauniju. Diemžēl jāatzīst, ka 1995.gads pagaidām nav atnesis Baltijas valstu tālāku politisko un ekonomisko saliedēšanos. Drīzāk varam runāt par pretējo. Šajā jomā jaunajam Ministru kabinetam būs daudz kas jāpaveic. Pasaule mūs uztver kā vienotas valstis ¨ Baltijas valstis.

Tāpat Latvijai ļoti nozīmīgas ir attiecības ar lielāko kaimiņvalsti ¨ Krieviju. Novēlējumu, kādām vajadzētu būt attiecībām starp Latviju un Krieviju, mēs esam saņēmuši no tiem politiķiem, kuri par to domāja jau toreiz, 1918.gada 18.novembrī. Latvijas delegācijas deklarācijā, kas tika iesniegta Baltijas komisijai 1919.gada 10.jūnijā Parīzē, lasām: "Krievijas un Latvijas attiecību tuvināšanās var notikt nākotnē tikai dabīgas attīstības ceļā, pamatojoties uz divu valstu neatkarības un vienlīdzīgo tiesību principa." Šodien, domājot par 1994.gada 30.aprīlī parakstīto Latvijas un Krievijas līgumu, šķiet, ka lielāka taisnība bija tiem politiskajiem spēkiem, kuri izšķīrās un nobalsoja par šo līgumu un ar to saistīto vienošanos ratifikāciju.

Šogad, mūsu valsts proklamēšanas gadadienu sagaidot, faktiski mēs esam bez sveša karaspēka klātbūtnes. Nav vairs Skrundas lokatora celtnes, kuras ēna visus šos gadus atgādināja par 50 okupācijas gadiem. Tomēr, runājot par pagātnes seku pārvarēšanu, ir vairāki iesākti, bet nepabeigti darbi. Pirmais ¨ Latvijas Republikas 1939. ¨ 1940.gada okupācijas un aneksijas fakta starptautiska atzīšana. Latvijas tauta gaida šo vēsturisko taisnīgumu. Otrais ¨ mçs neesam apzinājuši un apkopojuši datus par tiem Latvijas pilsoņiem, kurus nomocīja viena vai otra okupācijas vara. Trešais ¨ nav pabeigts nacionālo partizānu reabilitācijas darbs. Cerams, ka, sagaidot nākamo valsts gadadienu, mēs par šiem jautājumiem runāsim kā par atrisinātiem un jau par vēsturi kļuvušiem.

Godātie deputāti!

Pēc 6.Saeimas vēlēšanām mēs bieži varējām dzirdēt vai lasīt vārdus: "tauta nesaprata, par ko balso", "balsoja apjucis pūlis" vai pat vēl ļaunāk ¨ "tauta nav izglītota". Vispirms jau mums katram pašam sev būtu jāatbild: kurš mums ¨ ne tikai politiķiem, bet ikvienam, kas publiski pauž savas domas, ¨ ir devis tiesības tā runāt vai tā novērtēt savu tautu?

Cilvēks pasaules izzināšanu sāk, iepazīstot savus vecākus un vecvecākus. Vai mēs savu iespēju robežās esam izdarījuši visu, kas ir mūsu spēkos, lai māte varētu pati audzināt savu bērnu līdz tam laikam, kamēr viņš nonāk skolā?

Mēs visi esam ieinteresēti, lai skolā strādātu un jauno paaudzi audzinātu un izglītotu gudrākie un sirdsgaišākie cilvēki. Varam jau atsaukties uz to, ka šajā pašā zālē 1920.gada septembrī Tautas dzejnieks Rainis teica: "...Trūkst naudas, lai maksātu algu skolotājiem, trūkst naudas priekš

mākslas, trūkst naudas patversmēm ¨ visur viņas trūkst... Pie skolotāju atalgošanas tika izstrādāts projekts, ka skolotāji dabū algu no valsts, jo mūsu agrākie bagātie pagasti ir tā noplicināti, ka viņi nav spējīgi algot skolotājus. Skolotāji sūdzas it visur, kur tik sanāk kopā..."

Lai Raiņa teiktais būtu tikai vēsture, nevis vēstures atkārtošanās, mums jāizvairās no tukšiem solījumiem, kurus nespējam pildīt. Materiālu rūpju nomākts cilvēks nevar būt gara gaismas nesējs, ja neredz, ka šīs rūpes patiešām iet mazumā. Tam līdzās nostājas vēl viena smaga valsts problēma ¨ cienīgu vecumdienu nodrošināšana tiem, kas to ir godīgi nopelnījuši. Risinājums visam ir meklējams mūsu valsts ekonomiskās dzīves attīstībā. Pāreja no sociālistiskās plānveida ekonomikas uz tirgus ekonomiku objektīvi ir smags process, tomēr gan deputātu, gan valdības uzdevums ir aktīvi sekot tam, lai valsts reformas nekļūtu par šķērsli cilvēka dzīvē, nedzītu viņu izmisumā. Mēs nedrīkstam aiz skaistiem reklāmstila vārdiem par iespējamo pārticīgo nākotni izlikties neredzam bieži vien rūgto ikdienas realitāti ¨ pensijas, kuras ir uz pusi zemākas par pensionāra iztikas minimumu; milzīgo budžeta deficītu, kas arvien turpina pieaugt. Mums, deputātiem, pietiekami bieži ir jābūt pie trūkumcietējiem, pensionāru tuvumā, jāapzinās, ka pašlaik priekšplānā izvirzās sociālo palīdzības programmu īstenošana.

Šodien, mūsu valsts proklamēšanas gadadienā, šajā pelēcīgajā rudens laikā, kad cilvēkiem sāk zust vasarā uzkrātie spēki, mums jāprot atrast gaišumu un izturību. Spēka avots katram ir savs ¨ mûsu bērni, tuvie, mīļie cilvēki, darbs un labestīga attieksme citam pret citu, bet visiem kopā ¨ mûsu Latvija.

Godātie deputāti!

Savas uzrunas nobeigumā man gribētos atgādināt latviešu filozofa un pedagoga Paula Dāles teikto: "Vēl laimīgāka ir tauta, ja tai daudz cilvēku, kuri ir un var būt dzīves valdnieki ¨ valdnieki un uzvarētāji bez troņa, sceptera un citām ārējām goda un varas zīmēm, bet ķēnišķīgi bagāti un stipri savā garā, iekšējā spēkā un gudrībā, dvēseles brīvībā un ikdienas darbā." Un es gribu novēlēt Latvijas tautai, lai viņa ir laimīga! Pateicos par uzmanību! (Aplausi.)

Sēdes vadītājs. Godātie deputāti! Un tagad mūs uzrunās Eiropas padomes Parlamentu asamblejas prezidents Migels Anhels Martinesa kungs.

M.A.Martiness (Eiropas padomes Parlamentu asamblejas prezidents).

Dāmas un kungi!

Dārgie draugi!

Šī ir ļoti nozīmīga diena Latvijai, un tādēļ tā ir nozīmīga diena arī visai Eiropai ¨ un it īpaši Eiropas padomei. Mēs esam šeit sapulcējušies, lai atzīmētu jūsu valsts neatkarību, citiem vārdiem sakot, lai svinētu jūsu valsts dzimšanas dienu.

Esmu ārkārtīgi pagodināts, ka varu piedalīties jūsu svētkos, kur valda svinīga gaisotne un pulcējas prominenta sabiedrība. Tas ir liels gods arī Parlamentu asamblejai, kuru es vadu jau gandrīz četrus gadus. Tādēļ pirmām kārtām es gribētu izteikt jums pateicību un visdziļākās simpātijas. Manas uzrunas galvenais motīvs ir Eiropas solidaritātes ideja.

Patiesi, šī ir ārkārtēja iespēja būt kopā ar jums un vienlaikus ¨ būt kopā ar visiem Latvijas dēliem un meitām, dalīties ar jums priekā un lepnumā par to, kas notika pirms četriem gadiem, kā arī par jūsu valsts noieto ceļu, kuru jūs turpināt iet arī tagad.

Tā ir lieliska iespēja ¨ justies kā vienam no jums; starp citu, tas, vismaz man, nākas ļoti viegli, tāpēc ka mums ir tik daudz kopīga, gan runājot par pagātnes notikumiem, gan cerīgi domājot par nākotnē veicamajiem uzdevumiem.

Es jau sacīju, ka manas uzrunas vadmotīvs ir solidaritātes ideja. Taču vēlētos tūdaļ paskaidrot, ka ar jēdzienu "solidaritāte" es nedomāju kaut ko abstraktu vai retorisku. Es to saprotu kā apzināšanos, ka mēs esam lieliska pasākuma partneri, ka mēs kopā esam iesaistījušies aizraujošā Eiropas projektā, kur Latvijai, neapšaubāmi, ir svarīga loma.

Patiesībā jūsu zeme kā valsts ir ļoti jauna, tik jauna, ka, iespējams, mēs visi vēl labi atceramies kā kaut ko personisku tos dramatiskos apstākļus, kādos radās jūsu valsts. Spriedze, vardarbība, cīņas. Tik tiešām, atsaucot atmiņā šos skaudros brīžus, ir jāpiemin tie jūsu cilvēki, kuri atdeva savas dzīvības par Latviju un tādēļ paši vairs nespēj to redzēt, bet ļauj mūsu acīm skatīt viņu nestā upura augļus. Gribu vērst jūsu uzmanību uz to, ka manas acis vienmēr ir plaši atvērtas, tāpēc ka apzinos ¨ es skatos un vēroju nevis tikai pats par sevi, bet arī par visiem tiem, kuri man devuši šo iespēju, paši aizejot uz mūžīgiem laikiem.

Jā, Latvija ir ļoti jauna valsts, bet to veido pieredzējuši, nobrieduši un saliedēti cilvēki, un tas ir bezkompromisu kolektīvas politiskās gribas rezultāts ¨ dzīvot neatkarīgā valstī, turklāt dzīvot atbilstoši vispāratzītām normām un vērtībām, tās ir ¨ demokrātija, plurālisms, cilvēktiesību ievērošana un tiesiskums.

Jau pašā sākumā neatkarības modeli izstrādāja jūsu vadītāji, un tā pamatā bija sabiedriskā doma, kas turklāt bija cieši saistīta ar nākotnes Eiropas veidošanas procesu. Tātad ¨ neatkarīgā Latvija neradās, tiecoties pēc provinciālas izolācijas, drīzāk tās vēlme bija kļūt par Eiropas struktūru un institūciju sastāvdaļu. Un šeit man jāteic, ka es kā spānietis lieliski saprotu jūsu attieksmi.

Es saprotu, cik lielā mērā jūs, tāpat kā mēs pirms dažiem gadiem, savu taisnīgo tiekšanos pēc brīvības, stabilitātes un labklājības saistījāt ar Eiropu. Jūs, līdzīgi daudziem citiem, nevēlējāties tikai atrasties Eiropā, jo to jau apstiprina ģeogrāfiskā karte, jūs vēlējāties būt Eiropā, tas nozīmē ¨ dzīvot tā, kā cilvēki Eiropā dzīvo jau gadu desmitiem. Un es vēlreiz atkārtoju: gluži vienkārši ¨ tas nozīmē dzīvot brīvā, stabilā un plaukstošā sabiedrībā.

Īstenībā attālums un laiks, lai arī pavisam neilgs, bieži vien deformē mūsu reālo izpratni par vēsturisko attīstību. Daudzi no jums un daudzi no mums var iedomāties, ka pašreizējais Eiropas projekts ir jau ļoti novecojis. Gluži otrādi, tas ir pat ļoti jauns, ļoti mūsdienīgs.

Eiropas veidošanas process, kurš noris un kurā jūs vēlaties
piedalīties ¨ un jums ir tiesības uz to ¨ , būtībā sākās tikai pēc Otrā pasaules kara, pirms piecdesmit gadiem, un tieši tik garu mūžu daudzi no mums esam nodzīvojuši.

Nevajadzētu arī aizmirst to, ka šodienas Eiropa piedzima, uz visiem laikiem aizraidot nebūtībā citu Eiropu: tas ir rezultāts, ko deva Eiropas paškritiskā attieksme pret pagātni, kuras atkārtošanos mēs nekad vairs negribētu piedzīvot, ¨ pret totalitārismu, militāru okupāciju, karu, pazemojumiem, bēgļiem, rasismu, neiecietību, deportācijām, koncentrācijas nometnēm, masveida iznīcināšanu. Tam visam Eiropa pateica ¨ nekad vairs, un mēs sākām meklēt līdzekļus un dibināt kontaktus, lai tik tiešām bijušais murgs nekad vairs neatkārtotos. Varbūt slikti bija tas, ka pārāk daudziem cilvēkiem vajadzēja gaidīt uz to brīdi, kad "nekad vairs" sāka konkrēti attiekties arī uz viņiem. Piemērs tam ir Latvija un Spānija, kurām vajadzēja gaidīt. Taču svarīgi ir tas, ka abas mūsu valstis vēlas piebiedroties pārējām valstīm, kurām ir klājies daudz labāk.

Es ticu, ka Latvija, tāpat kā mūsdienu Eiropa, dzima, pamatojoties uz lozungu ¨ nekad vairs. Nekad vairs pagātni; šā lozunga īstenošanai vajadzīga gudrība, bagāta iztēle, cieša ticība tagadnei un nākotnes plāniem.

Šajā darbā un šajā jūsu vēstures jaunajā posmā mēs esam bijuši klāt, un mēs esam šeit no Eiropas padomes, lai sniegtu jums atbalstu un palīdzību. Pirms gada vai pat ne tik sen ¨ pagājušā gada janvārī ¨ es viesojos jūsu zemē dažas nedēļas pirms tam, kad mūsu Parlamentu asamblejai vajadzēja apspriest jūsu valsts dalībnieka statusu. Visas sarunas, tikšanās ar cilvēkiem, apmeklētās iestādes ¨ viss apstiprināja iepriekš iegūto informāciju un iespaidus par to, ka jūs esat gatavi iesaistīties ne vien mūsu organizācijā, bet arī Eiropas projektā kopumā. Toreiz es secināju, ka jūs to paveiksit ar atbildības apziņu un atdevi. Un šodien es varu teikt, ka mūsu cerības netika pieviltas.

Latvijas uzņemšana tika ļoti labvēlīgi apsveikta ¨ tas nozīmēja daudzu pasākumu, galvenokārt ar pilsonību un minoritāšu tiesībām saistītu pasākumu, īstenošanu. Šķēršļi tika pārvarēti ar darbu, labu gribu un izpratni. Bet vissvarīgākais ir tas, ka jūsu valsts kā pilntiesīgas dalībnieces uzņemšana savā vidū mums nozīmēja papildināt Eiropas karti ar visām trijām Baltijas valstīm, papildināt šo karti ar tādu kontinenta daļu, kur mūsu aizstāvētās vērtības daudzus gadu desmitus ir bijušas noniecinātas.

Es jau sacīju, ka jūsu piedalīšanās Eiropas dažādo problēmu ikdienas risināšanā man nekad nav likusi vilties. Pēdējo mēnešu laikā vairāki jūsu vadītāji ir viesojušies pie mums Strasbūrā: jūsu Saeimas priekšsēdētājs Gorbunova kungs, jūsu ārlietu ministrs Birkava kungs un jūsu premjerministrs Gaiļa kungs ir uzstājušies mūsu sanāksmēs. Arī jūsu parlamentārieši ir aktīvi piedalījušies debatēs, kā arī lēmumu pieņemšanā.

Šajos mēnešos mēs bijām liecinieki tam, ka jūsu valstī nostiprinās likumība. Nesenās vēlēšanas notika pilnīgi normāli; pēc rezultātiem spriežot, gan nav viegli izprast, kā tiks nodrošināta Latvijas pārvaldīšana. Tomēr es esmu pārliecināts, ka jūs to paveiksiet. Tas ir vēl viens uzdevums, un atkal es uzdrošinos definēt šo situāciju kā tīri eiropeisku. Varu teikt, ka pilnīgi jums uzticos, jo jūs taču zināt, ka veselīgas ekonomiskās attīstības priekšnoteikums ir politiska un institucionāla stabilitāte, un ekonomiskā attīstība jūsu valstij acīmredzot ir visvairāk vajadzīga. Esmu pārliecināts, ka jūs arī attiecīgi rīkosieties.

Es gribu teikt, ka ticu jums un jūsu atbildības sajūtai ¨ patriotiskajai atbildībai un atbildībai Eiropas priekšā. Es jau sacīju, ka pievienošanās Eiropas padomei nozīmēja daudz ko vairāk nekā tikai pievienošanos vienai institūcijai ¨ tā bija pievienošanās kopīgam Eiropas projektam. Un tas dod jums tiesības pieprasīt solidaritāti no visiem pārējiem mūsu kopīgā pasākuma partneriem. Arī tiesības arvien ciešāk iekļauties dažādās šā projekta programmās un tiesības tuvināties Eiropas savienībai un varbūt pat vēl vairāk ¨ piedalīties un gūt labumu no projektiem, kas tiek paredzēti un izstrādāti attiecībā uz kopējo Eiropas drošību. Šeit es domāju NATO un vēl tiešāk ¨ Rietumeiropas savienību, kurām jāpieliek visas pūles, lai garantētu jums tiesības runāt, lemt un ietekmēt un solidāri nodrošinātu jums turpmāku drošību. Arī šajā ziņā, vadoties no savām jūtām un pieredzes, es varu teikt, ka latvieši būs ļoti droši un uzticami partneri, uz kuriem Eiropa varēs paļauties.

Varbūt vienu lietu sakarā ar manu uzrunu vajadzētu paturēt prātā ¨ Eiropas padomē un Eiropas projektā kā tādā nav vietas "postkandidātu" kategorijai. Valsts kādu laiku ir kandidāte, bet, kad tā uzņemta par dalībvalsti, tai vairs nepienākas nekādas atlaides. Mašīnas iedarbināšanas periodam, pirms tā sāk strādāt ar pilnu jaudu, vajag būt iespējami īsam, un ticiet man ¨ attiecībā uz Latviju šis periods jau ir beidzies. Jūs esat viena no mūsu 38 dalībvalstīm, un jums jāzina ¨

ikviens sagaida, ka jūs uzņemsieties savu lomu, turklāt ne tikai ar jums, latviešiem, raksturīgajām īpašībām un gaumi, bet, kā es jau teicu iepriekš, arī ar pilnu atbildību.

Dārgie draugi, šis mans aicinājums Latvijai uzņemties atbildību un iesaistīties Eiropā galvenokārt attiecas uz trim lieliem uzdevumiem, kas mums Eiropas padomē turpmāk būs jārisina, lai paātrinātu un veicinātu Eiropas projekta izstrādi un īstenošanu kopumā. Pirmais uzdevums ir viegli saprotams, un to var formulēt dažos vārdos. Šeit es domāju miera un normālas, civilizētas dzīves atjaunošanu atsevišķās teritorijās un starp vairākām tautām, kuras visas kopā mēs kādreiz saucām par Dienvidslāviju.

Otrais uzdevums, kas mums jārisina, attiecas uz Starpvaldību konferenci, kuru Eiropas savienība rīkos 1996.gadā, lai pārskatītu Eiropas līgumus un izlemtu, kāda tad īsti būs nākotnes Eiropa. Mūsu uzdevums ir noteikt Eiropas padomes vietu un lomu šajā nākotnes Eiropā, un mūsu pienākums ir rūpēties par to, lai daudzajām pašreizējām Eiropas padomes dalībvalstīm ¨ to starpā arī Latvijai ¨ tiktu nodrošināta pilntiesīga vieta tajā Eiropas modelī, kuru pēc dažiem mēnešiem noteiks ES Starpvaldību konference.

Pēdējais, bet ne mazāk svarīgais jautājums. Es aicinu jūs visus pozitīvi un atbildīgi piedalīties trešā uzdevuma veikšanā, kuru es minēšu šodien un kurš, iespējams, ir visneatliekamākais un vissarežģītākais pat Eiropas padomes ikdienas darbā: šeit es domāju Krievijas iesaistīšanu mūsu organizācijā. Patiešām, vairāku pamatotu iemeslu dēļ jautājums par Krieviju ir pilnīgi atšķirīgs salīdzinājumā ar visiem tiem jautājumiem, kurus mēs esam izskatījuši līdz šim. Es pakavēšos tikai pie viena iemesla. Pēdējo 4 līdz 5 gadu laikā mēs esam Padomē uzņēmuši 15 jaunas dalībvalstis. Katrā atsevišķajā gadījumā jautājums bija par to, kā palīdzēt stabilizēt to vai citu valsti un padarīt to par tiesisku valsti. Jebkurā gadījumā šī stabilitāte un tiesiskuma nostiprināšana bija būtiski nepieciešama attiecīgās valsts iedzīvotājiem, bet pārējām Eiropas valstīm tas bija nozīmīgs, tikai raugoties no solidaritātes viedokļa, vārdu sakot, tas nebija šīm valstīm absolūti nepieciešami. Kas attiecas uz Krieviju, tās stabilitāte un nostiprināšanās kā demokrātiskai valstij, protams, ir svarīga Federācijā ietilpstošajām tautām, bet ne mazāk svarīga tā ir arī pārējām Eiropas valstīm. Tādēļ mēs visi esam apņēmības pilni uzņemties jebkuras pūles, lai nostiprinātu tiesiskumu un demokrātiskās vērtības Krievijā.

Pēdējā laikā Eiropas padomē jeb ¨ precīzāk ¨ Parlamentu asamblejā izveidojusies divējāda pieeja Krievijas jautājumam. Ir daži, kas nopietni tic, ka konfrontācija ar Krieviju agrāk vai vēlāk ir neizbēgama, tādēļ Eiropai vajadzētu Krieviju izolēt un sagatavoties šai konfrontācijai. Otra pieeja, kuras piekritējs, starp citu, esmu arī es un kuru, manuprāt, tagad jau atbalsta vairākums, ir tāda, ka jāpieliek visas pūles, lai novērstu šādu konfrontāciju ar Krieviju nākotnē. Dabiski, ka tādēļ nepieciešams, lai Krievija būtu demokrātiska valsts, un ir jāizstrādā kopīgs projekts, kurā kopā ar mums iesaistītos arī šī valsts. Tas nozīmē ¨ dot Krievijai visas iespējas darboties atbilstoši Eiropas demokrātiskajiem standartiem, un to vislabāk varētu panākt, ja Krievija kā pilntiesīga locekle darbotos Eiropas padomē. Starp citu, Eiropas savienība jau oficiāli ir izteikusi savu atbalstu Krievijas uzņemšanai Eiropas padomē visdrīzākajā laikā.

Kā jau es minēju iepriekš, Krievijas demokratizācija ir grūts uzdevums ne tikai krieviem pašiem, bet arī mums visiem. Protams, mēs nevaram būt pārliecināti, ka gūsim panākumus, bet esmu drošs, ka ir vērts mēģināt ¨ ar visiem spēkiem ¨ gan viņu pašu, gan mūsu labā. Un, kad es lietoju vārdus "mūsu" vai "mēs", protams, es tajos ietveru arī Baltijas valstis un Latviju.

Es aicinu jūs, latviešus, šodien, kad jūs svinat savu neatkarības dienu, aktīvi, ar godīgu un saprātīgu attieksmi piedalīties šā mūsu uzdevuma risināšanā. Es vēršos pie jūsu veselā saprāta, jūsu politiskās gudrības, jūsu drosmes un vēlreiz ¨ pie jūsu atbildības sajūtas.

Dāmas un kungi! Es nekad neaizmirsīšu šo dienu un šo svinīgo sēdi. Man bija liels gods pārstāvēt šeit to 37 valstu balsi, jūtas, draudzību un solidaritāti, kuras roku rokā ar Latviju cenšas veidot labāku Eiropu. Tādu Eiropu, kura būtu labāka gan mūsu kontinenta iedzīvotājiem, gan visai pārējai cilvēcei, ar ko kopā mēs veidojam labāku pasauli. Turpmāk nekas nekavēs Latviju likt sadzirdēt arī tās balsi Eiropas brīvo valstu un brīvo tautu korī. Un, pateicoties jūsu balsij un Latvijas īpašajam ieguldījumam, mūsu Eiropas dziesma būs skanīgāka un daudz melodiskāka.

Paldies, ka devāt man šo iespēju dalīties ar jums atmiņās par panākumiem, asarām un smaidiem, pagātni un nākotni!

Paldies. Lai dzīvo Latvija Eiropā!

Lai dzīvo Eiropa Latvijā! (Aplausi.)

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētāja Ilga Kreituse.

Sēdes vadītāja. Es gribētu visu mūsu 6.Saeimas deputātu vārdā izteikt pateicību Martinesa kungam, ka viņš rada iespēju saskaņot savu vizīti ar mūsu valsts proklamēšanas 77.gadadienu, kā arī mūs šodien uzrunāt mūsu svētku dienā.

Godātie deputāti! Aicinu noslēgt Saeimas sēdi ar Latvijas valsts himnu "Dievs, svētī Latviju!". (Skan himna.)

Svinīgo sēdi, veltītu Latvijas Republikas proklamēšanas 77.gadadienai, pasludinu par slēgtu.

Redaktores: J.Kravale, L.Bumbura

Datoroperatore: I.Kuzņecova

Korektores: D.Kraule, J.Kurzemniece, S.Stikute

SATURA RĀDĪTĀJS
1995.gada 18.novembra rudens sesijas
svinīgā sēde

Saeimas priekšsēdētājas I.Kreituses uzruna 1.lpp.

Eiropas padomes Parlamentu asamblejas prezidenta M.A.Martinesa uzruna 6.lpp.